

Хуан Суньхао

аспірант, спеціальність 051 «Економіка»

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах, що характеризуються становленням економіки знань, цифровою трансформацією економіки і суспільства в цілому, підвищенням ролі знань у якості основного джерела формування конкурентних переваг суб'єктів господарювання, високою динамікою змін оточуючого середовища, надзвичайно важливо забезпечити ефективний процес трансферу знань.

На нашу думку, трансфер знань – це процес передання нових знань і технологій між сферою вищої освіти та іншими зацікавленими сторонами за участі посередницьких структур, що відбувається під час надання освітніх послуг, виконання наукових досліджень і розробок, придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності, оприлюднення наукових публікацій, обміну досвідом та інших форм комунікації і взаємодії.

Деталізуємо існуючі підходи до забезпечення трансферу знань у сфері вищої освіти у працях науковців. Так, Олійник О.О. виокремлює три підходи до управління знаннями, а саме: технологічний (увага акцентується на техніці і технологіях), соціальний (головні акценти спрямовані на організаційні, людські і культурні прояви) та комбінований – соціально-технічний. Останній підхід автор вважає найбільш гармонійним і раціональним у практичному сенсі управління знаннями [5].

Захарчин Г.М., Любомудрова Н.П., Панас Я.В. підкреслюють варіативність аспектів (підходів) управління знаннями в умовах сьогодення, таких як: «інституційний, організаційний, методологічний, технологічний, ідеологічний, культурологічний» [1].

Новікова М.М., Боровик М.В. виділяють наступні підходи до управління знаннями: когнітивний або пізнавальний підхід, системний підхід, поведінковий підхід, логістичний підхід [4].

Фінагіна О.В., Білан О.В., Матвієнко О.Д. розрізняють низку підходів, серед яких: системний, аналітичний, інтеграційний, стратегічний, творчий, культурно-комунікаційний, ринковий, концептуальний, ситуаційний [9].

Кучерук Г.Ю., Міщенко М.І., Кужелев М.О. пропонують розрізнати три парадигми управління знаннями, що виникли в процесі еволюції підходів: філософську (встановлення та додержання вимог щодо нових технологій), технократичну (ідентифікація технологічних вимог, здійснення статистичного й технічного контролю) та інноваційну. Інноваційна парадигма, у свою чергу, включає три компоненти: технологічну (техніко-технологічне поліпшення процесів), маркетингову (стосується розробки нових та удосконалення товарів і послуг) та процесну (забезпечує імплементацію нових підходів до організації й управління знаннями) [2].

Ус Г.О., досліджуючи концептуальні засади формування систем управління знаннями у ЗВО, відзначає раціональність адаптивного підходу, що дозволяє своєчасно реагувати на часті зміни параметрів внутрішнього й зовнішнього середовища [8].

Полянська А.С. окреслює переваги ситуаційного підходу в процесі управління знаннями, який надає змогу застосовувати диференційовані (найбільш доцільні) засоби, методи та інструментарій у кожній конкретній ситуації [7].

Лігоненко Л.О. зауважує, що в умовах економіки знань може виникати потреба у застосуванні антикризового управління, відмінними рисами якого є суттєві ресурсні і часові обмеження, ризикованість, необхідність ґрунтового інформаційно-аналітичного

забезпечення й ухвалення інноваційних, креативних рішень задля подолання кризової ситуації [3].

У табл. 1 узагальнено найбільш поширені підходи до забезпечення трансферу знань в умовах сучасних реалій цифровізації економіки.

Таблиця 1

Підходи до забезпечення трансферу знань у сфері вищої освіти в умовах цифровізації економіки

Підхід	Зміст підходу
Системний	Передбачає розуміння трансферу знань як цілісної системи, що складається із низки взаємопов'язаних елементів, що взаємодіють один з одним та мають спільну мету. Під час трансферу знань ЗВО виступає як відкрита система, що забезпечує передачу знань як в межах конкретної освітньої установи, так і обмін ними із зовнішнім середовищем (поглинання і дифузія знань).
Ситуаційний / адаптивний	Базується на застосуванні диференційованих управлінських технологій і прийомів в процесі трансферу знань, які найбільшою мірою відповідають конкретній ситуації, що склалася у поточний момент часу. Залежно від ситуації методи і прийоми можуть бути абсолютно різними, що дозволяє врахувати часті зміни у внутрішньому і зовнішньому оточенні, тобто, адаптуватися до нього.
Технологічний	За такого підходу головна увага акцентується на техніко-технологічних аспектах трансферу знань, застосуванні новітніх інформаційно-комунікативних технологій, розвитку матеріально-технічної бази, що використовується в процесі генерування знань, їх обробки і передання.
Поведінковий (соціальний)	Орієнтований на усвідомлення ролі людських ресурсів у процесі трансферу знань, створення можливостей для їх всебічного розвитку та застосування власного інтелектуального потенціалу під час генерування нових знань, врахування культурних настанов і загальних цінностей.
Аналітичний	Заснований на поглибленому застосуванні аналітичних і оціночних процедур в процесі трансферу знань, використанні широкої інформаційної бази задля генерування нових знань, постійному відстеженні інформації із внутрішніх та зовнішніх джерел.
Логістичний / мережевий	Спрямований на побудову мережі логістичних зв'язків із партнерами під час трансферу знань, раціональну організацію процесу передачі знань у вигляді їх потоків, розвиток широкої мережі горизонтальних взаємозв'язків.
Антикризовий	Застосовується у випадку здійснення трансферу знань, націленого на вирішення конкретної кризової ситуації, спрямовуючи зусилля на пошук оптимального вирішення проблеми чи мінімізації її негативних наслідків в умовах дефіциту часу і ресурсів.
Стратегічний (проактивний)	Орієнтований на перспективне бачення та врахування довгострокових пріоритетів розвитку учасників трансферу знань, виконання дій на «упередження ситуації», базуючись на результатах прогнозів, форсайт-досліджень тощо.
Інтегрований	Поєднує позитивні риси вищенаведених підходів, забезпечуючи в процесі трансферу знань реалізацію системного мислення, здатності до адаптації до конкретних умов і ситуацій (у т.ч. кризового характеру), поєднання людського і технологічного чинників (включаючи інтелектуальний потенціал, новітні цифрові інструменти і технології), розвиток аналітичних досліджень і логістичної мережевої взаємодії, стратегічних пріоритетів і проактивних інструментів, орієнтованих на інноваційний розвиток у довгостроковій перспективі.

Джерело: складено і доповнено автором із використанням джерел [1-9].

В умовах сьогодення слушним залишається твердження Отенка В.І. щодо доцільності «переходу від адаптивного до проактивного стратегічного управління,... від управління обмеженими ресурсами до розвитку та використання внутрішніх і зовнішніх можливостей» [6], що зумовлено прискоренням темпів змін у сучасному світі.

На наше переконання, забезпечити дійсно ефективний трансфер знань у сфері вищої освіти можливо на основі запровадження інтегрованого підходу, який би поєднував кращі риси і практики інших концептуальних положень (підходів).

Література:

1. Захарчин Г.М., Любомудрова Н.П., Панас Я.В. Основні аспекти управління знаннями в сучасних умовах. Підприємництво та інновації. 2020. Вип. 12. С. 108-112.
2. Кучерук Г.Ю., Міщенко М.І., Кужелев М.О. Методологічні основи управління знаннями на підприємстві. Економіка і управління. 2021. №3. С. 21-27.
3. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту. Економічний форум. 2016. №1. С. 161-170.
4. Новікова М.М., Боровик М.В. Організація системи управління знаннями. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 7(3). С. 134-137.
5. Олійник О.О. Аналітика інформаційного забезпечення управління знаннями в Україні. Статистика України. 2019. №1. С. 61-69.
6. Отенко В. Менеджмент знань в системі інноваційного розвитку підприємства. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 39(2). С. 19-24.
7. Полянська А.С. Роль менеджменту знань у ситуаційному управлінні на підприємстві. Стратегія економічного розвитку України. 2014. №34. С. 157-162.
8. Ус Г.О. Концептуальні основи побудови адаптивних систем управління знаннями ВНЗ. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент. 2013. №2. С. 12-22.
9. Фінагіна О.В., Білан О.В., Матвієнко О.Д. Наукові засади управлінського консультування в системі сучасних знань менеджменту: інтереси бізнесу, галузі, регіонів.
10. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип. 6(1). С. 165-170.

Чабанюк Є.М.

аспірант, спеціальність 073 «Менеджмент»,

В'юник О.В., к.е.н., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах сучасних реалій цифровізація виступає одним із основоположних чинників забезпечення конкурентних переваг діяльності суб'єктів господарювання, важливим пріоритетом їх стратегічного розвитку, напрямом оптимізації бізнес-процесів. Тенденції впровадження цифрових технологій стрімко прискорюються в усьому світі, актуалізуючи потребу у ґрунтовному переосмисленні підходів до управлінської діяльності.

Науковці слушно відзначають, що на сьогодні за рахунок цифрової трансформації господарюючі суб'єкти віддають перевагу «цифровому мисленню», а все більше продукції, яка пропонується ними на ринку, набуває ознак цифрової. При цьому, якісні параметри